

СТАНОВИЩЕ

от

проф. Силвия Борисова Димитрова, д.оз.н.
ръководител на катедра „Здравни грижи“
Факултет по обществено здравеопазване
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов”- Варна

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт
професионално направление 7.4 Обществено здраве
специалност: Управление на здравните грижи

Тема: Сестрински подход при пациенти с обструктивна сънна апнея – оценка на физиологичните промени и благоприятни последици

Автор: Стоянка Христова Янчева

Форма на обучение: редовна

Научни ръководители: доц. Мариана Николова Димитрова, д.о.з. и проф. д-р Марио Петров Милков, д.м.

1. Общо представяне на процедурата

Със заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-506 от 04.11.2020г. Стоянка Христова Янчева е зачислена като докторант в редовна форма на обучение за придобиване на образователна и научна степен „Доктор” в област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт, Професионално направление 7.4 Обществено здраве, специалност Управление на здравните грижи. Представен е протокол за успешно положен докторантски изпит. Предвид решение от заседание на Факултетния съвет на факултет „Обществено здравеопазване“ по протокол № 208 от 07.07.2023г., относно готовност за публична защита и определяне на състав на Научно жури, Стоянка Янчева е отчислена с право на защита със Заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-351 от 18.07.2023г.

Представеният комплект документи е в съответствие с Правилника за развитието на академичния състав в Медицинския университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна и включва: дисертационен труд, автореферат, автобиография, списък с публикациите, свързани с темата на дисертационния труд, копия на публикациите, декларации и др.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Стоянка Христова Янчева завършва ИПЗКССО „Д-р Ненчо Николаев“ в град Варна, специалност „Медицинска сестра“ през 1987г., след което започва работа в УМБАЛ „Света Марина“ - Клиника по пневмология и фтизиатрия.

През 1994г. завършва Полувисш медицински институт Варна, а по-късно Медицински университет-Плевен в образователните програми „бакалавър“ и „магистър“ по „Управление на здравните грижи“.

Кариерното развитие на Стоянка Янчева, свързано с университетското образование започва от 2019 година като асистент в катедра „Здравни грижи“ към Факултет по общественото здравеопазване при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна.

Завършила е над 30 курса за повишаване на квалификацията на национално и международно ниво в областта на здравните грижи. Автор и съавтор е в 14 научни публикации, 9 участия в национални и международни конференции.

3. Оценка на актуалността на темата

Обструктивната сънна апнея е значим медико-социален проблем с актуалност в световен мащаб. Значимостта на темата е обусловена от тежките последици за индивидуалното и общественото здраве. Медицината на съня е мултидисциплинарна област, изискваща специална подготовка, отговорна екипна работа и индивидуален подход към пациенти с разстройства на съня. Превенцията, диагностицирането, лечението и проследяването на състоянието на пациенти със синдром на обструктивна сънна апнея изисква нови компетенции и отговорности пред професионалистите по здравни грижи.

Докторантът в своя труд разглежда ролята на медицинската сестра в оказване на сомнологична грижа в съвременната практика. Професионалните дейности на медицинската сестра за оптимизиране на грижите е необходимост, за която трябва да бъдат направени промени в организацията на съвременната практика. Предприемането и реализирането на действия, поемането на отговорност е модел на персонализирани сестрински грижи, в основата на които са индивидуалните нужди на пациента.

Във връзка с по-горе изложените факти, считам, че избраната от Стоянка Янчева тема на дисертационен труд е актуална и с висока научна стойност. Целта е с адекватна формулировка, спрямо включения в дисертацията материал за изследване, задачите също са пълно и точно поставени. Избраната тема позволява да се направят аргументирани изводи, предложения и да бъдат формулирани приносни аспекти.

Проучване на сестринския подход при оценка на физиологичните промени и благоприятни последици сред пациенти с обструктивна сънна апнея в дисертационния труд на Стоянка Янчева актуално, перспективно и практически приложимо доказва научното си място в управлението на здравните грижи.

4. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд, разработен от Стоянка Христова Янчева, е обем от 162 страници, структуриран според стандартните изисквания, включващ: Въведение, Литературен обзор, Методология и организация на научното проучване, Резултати от собствени проучвания, Оптимизиране на грижите за пациенти с обструктивна сънна апнея, Изводи и приноси. Илюстриран е богато с 95 фигури и 10 таблици и 4 приложения. Библиографската справка включва 269 източника, от които 68 на кирилица и 201 на латиница.

Авторката прави аналитичен обзор на литературата, като разглежда историческите аспекти на възникване на синдромът обструктивна сънна апнея. В логична последователност Стоянка Янчева ретроспективно разглежда медицината на съня. Изведена е значимостта на проблема в икономически развитите страни и в нашата страна. Опитът и познанията на докторанта способстват за правилното и задълбочено анализиране на функцията, физиологията и патофизиологията, както и акцентът върху разстройствата на съня. Анализират се съвременните аспекти в диагностиката, лечението и проследяването на пациенти със синдром на обструктивна сънна апнея. Представен е профила на сомнологичния пациент, както и грижата в съвременната сестринска практика.

Логично структурираният литературен обзор издава широките компетенции на докторанта в областта на разглеждания проблем.

Основната цел и задачите са конкретно формулирани и отразяват прецизно извършената от Стоянка Янчева изследователска работа. Авторката използва широк набор от методи, адекватни за постигане на целта. Структурата и съдържанието на разработеният инструментариум са подчинени на спецификата на набираната информация от съответната група респонденти. Разработен е идеен проект за организация на диагностика, лечение и проследяване на пациенти с обструктивна сънна апнея, както и карта за оценка и проследяване на медицинските промени в състоянието им.

Използвани са описателен обзор и социологически методи на изследване. С оглед разкриване същността на наблюдаваните явления и взаимозависимостите им са приложени статистически методи за анализ и интерпретация на данни.

Инструментариумът на проучването е собствено разработен и включва анкетни карти за проучване мнението на медицински специалисти и пациенти в лечебни заведения, провеждащи изследвания и лечение на обструктивна сънна апнея. За установяване на проблемите в процеса на цялостна грижа за пациентите с обструктивна сънна апнея е разработен Въпросник за провеждане на дълбочинно интервю.

Дисертационният труд представя резултати, логически оформени и структурирани в глава трета. Представени са резултатите от проведените изследвания, относно подхода при оказване на грижи при пациентите с обструктивна сънна апнея. Изследвана е информираността и сестрински дейности, относно физиологичните промени и благоприятни последици при оказване на грижи. Определена е ролята на медицинската сестра в диагностиката, лечението и проследяването на заболяването.

Докторантът анализира клиничните и социално-икономически последици от обструктивната сънна апнея за обществото и индивида. Установена е предпоставка за успешна автономна сестринска практика в процеса на профилактика, диагностика и лечение. Въпреки високото доверие към медицинската сестра по отношение на компетенциите, резултатите подкрепят необходимостта от непрекъснато актуализиране и надграждане на знанията и уменията на медицинската сестра.

Умело Стоянка Янчева проучва професионалните възможности и компетентности на медицинската сестра за грижи при пациенти със сънна апнея.

Докторантът установява предизвикателствата пред сестринската професия – изграждане на доверие, самостоятелна практика, повишаване на компетентностите и др.

Проучено е мнението на медицински специалисти, относно качеството, ефективността и възможностите за оптимизиране на грижите в сомнологичната практика. Според тях, ролята на медицинската сестра в мултидисциплинарния екип е на пълноправен член, със свои функции и отговорности. Медицинската сестра може да въздейства на пациента в управление на неговото собствено здраве.

На база обстойно проучване са установени необходимите знания и умения, както в личен, така и в професионален план при оказване на грижи за пациенти с обструктивна сънна апнея. Изведени са компетентностите на медицинската сестра в различни направления - провеждане на полисомнография, полиграфия; здравно обучение; организация на проследяването на пациента, както и ефективна комуникация, оказване на подкрепа за пациента и семейството, обкръжението.

Резултатите от проучването определят основни предпоставки за разработването на идейни проекти за развитие на сестрински грижи за пациенти с обструктивна сънна апнея.

Идейни проекти се основават на основни направления, изведени в проучването от Стоянка Янчева - Проактивен подход за сестрински грижи в обучението пациенти, Карта за оценка състоянието на пациента при провеждане на специализирани изследвания на съня, Курс за придобиване на клинични и научни познания в областта на сомнологията. Получените резултати докторантът обсъжда и умело извежда като дефицити в практиката.

Разработените и предложени за внедряване идейни проекти, представени от докторанта, по достъпен начин представят и създават възможност за прилагане на сестрински подход при пациенти с обструктивна сънна апнея.

Справката за приносите, представена с дисертационния труд, отразява обективно реалните достижения на Стоянка Янчева. Приносите в дисертационния труд са в познавателно теоретичен характер и практико-приложен аспект, които приемам.

Представените изводи, ясно и точно формулирани, характеризират детайлно получените резултати от изпълнението на поставените задачи и цел на дисертационния труд.

Формулираните препоръки и приноси на дисертационния труд са направените на базата на собствените данни от научното проучване.

Дисертационния труд е написан на добър език, прецизен по отношение на терминологията.

Авторефератът достоверно възпроизвежда съдържанието на дисертационния труд. Написан е на ясен, разбираем език и издържан в научно отношение стил, като отразява основните моменти в дисертацията и дава ясна представа за постигнатото от докторанта.

5. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантът е представил три пълнотекстови публикации по темата на дисертационния труд в български списания. В трите от тях е на първо място като автор,

което отразява приноса в научните разработки.

6. Заключение

Дисертационния труд на Стоянка Христова Янчева е с висока научна и практическа стойност, като едновременно допринася за повишаване на качеството при оценка на физиологичните промени и благоприятни последици за пациенти с обструктивна сънна апнея и очертава сестринския подход в медицината на съня.

Въз основа на цялостната оценка на предоставената ми документация считам, че Стоянка Христова Янчева, покрива напълно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет - Варна.

Давам положителния си вот за присъждане на Стоянка Христова Янчева на образователната и научна степен „доктор” по специалност „Управление на здравните грижи”.

05.09.2023г.

Варна

Изготвил становището:

проф. Силвия Борисова, д.оз.н

